

## ЗА „УПАДЪКА“ НА БЪЛГАРСКАТА ДРАМА

Н. НЕДЕВЪ

(Продължение отъ бр. 6)

Тукъ ще ми се възрази, че една такава чиста и истинска пиеса, която нѣма да се „разбере“ отъ днешната публика, ще претърпи крахъ отъ търговско гледище.

Съ това съмъ съгласенъ, ако тя се поставя отъ режисьори отъ тоя типъ, каквито преизобилствуватъ у насъ въ тоя моментъ, но поставена, както ще видимъ по-късно въ тая статия, отъ нови хора, съ нови разбирания по-нови пжтища и нови изразни срѣдства, тя ще бжде почувствана, безъ остатъкъ и тъй дълбоко изживяна, че ще се наложи да се гледа по нѣколко пжти отъ една и сжща публика, безъ все пакъ да се наситятъ на красотата, която ще трѣбва да се излъчва отъ така поставената пиеса. Това се включва въ дейността на театъра. Той е длъженъ да постави една такава пиеса така, че да бжде почувствана отъ публиката и добре оценена. Обратното ще бжде само въ негова вреда, но това всичко не изключва написването на една истинска художествена пиеса.

За това пъкъ сж необходими следнитѣ условия, които трѣбва да се иматъ предъ видъ при писането ѝ:

1. **Идея**, която да бжде по-висша отъ каквито сж идеалитѣ на човѣчеството (ако тя има мирово значение), или на народа (национално значение) въ момента на писането на пиесата и да се различава отъ проявитѣ на едновременнония животъ въ положителна степенъ.

2. **Сюжетъ**, който по начало трѣбва да поглъща идеята безъ остатъкъ и безъ противоречие или изкуствено нагаждане. Той трѣбва да носи онѣзи стремежи и мечти, които сж общи за всички, макаръ и не още добре очертани, било то въ човѣчеството или народа и т. н., и да дава развитие на действието въ рамката на естественостъ и истина.

3. **Символизъмъ**, който да носи ясно идеята, безъ обаче съ това да я подчертава ярко и силно; тя трѣбва да не се разбира, но чрезъ елементитѣ на символа, да се чувствува.

4. **Фабула** — естествена, жива или фантазия, но правдива и обоснована.

5. **Интрига (драматиченъ възелъ)** — логична и смислена.

6. **Архитектоника** — отговоряща на новитѣ сценични условия и психологията на публиката.

7. **Психо-динамичность** въ извикването на всѣко явление или сцениченъ моментъ.

8. **Психологиченъ анализъ** (ясенъ и категориченъ).

9. **Характерология** на типовеѣ.

10. **Ритмичность на действието и простота въ израза.**

11. **Синкретизъмъ** отъ разнитѣ видове изкуства.

12. **Хармониченъ синтезъ въ изразнитѣ срѣдства.**

13. **Словодействие** (ясно, кратко, дълбоко, усмислено).

14. **Съразмѣрность по изразъ на пиесата** съ огледъ на идеята и психологичнитѣ преживявания.

15. **Траене по време на сцена, явление и др. и продължителность на пиесата** съобразно психичното, ритмичното и динамичното ѝ опредѣление.

16. **Логичность на преживяванията.**

17. **Съотношение между психологията и логиката на преживяванията** съ изразъ на говора и съ постройката на словодействието и мизансцена.

18. **Възможности за грандиозна постановка и ясенъ, спокоенъ и лекъ мизансценъ.**

19. **Подчертаване на интересни ансамблови и солови сцени или моменти.**

20. **Съвременость** въ срѣдствата за изразяване на идеята и въ предаване на чувства и изживявания.

21. **Правдивость** — логична обосновка на худ. проявления и обосноваване съ предварителна логична подготовка на фантастични въведения или прояви.

22. **Цѣлостъ и художественостъ на общностьта.**

23. **Музикална иллюстрация и въведение.**

24. **Възможность за пищни и красиви декори, осветление и др. сценични ефекти и технически постижения.**

25. **Интермецо.**

Така че сега става ясно, че само при съблюдаването на горнитѣ правила една пиеса може днесъ да се наложи и да бжде ценна сама по себе си.

Къмъ горното трѣбва да се прибави още и следното, което е въ характера на пиесата, а именно: *Повече изтънчени чувства, идеализъмъ, красива и възвишена, но възходяща любовъ, чистъ и естествено-логиченъ хуморъ; до голѣма степенъ животътъ трѣбва да бжде гледанъ красиво, такъвъ какъвто искаме да го имаме, обаче безъ да губимъ почвата на реалността подъ краката си.*

Най-важното обаче остава **красотата**, но тя не ще се изучи, тя бележи дадениятъ талантъ, тя е гениалността, съвършенството на една пиеса, но съчетана съ горнитѣ точки на познание служи за осъществяване на Великото изкуство — на това, въ което е превъплотена красотата, която ще спаси свѣта.

Такава пиеса е вѣчна и голѣма. За жалость, това ние още нѣмаме, но и да имаме, за да се оцени и изяви, необходими сж режисьори, които да я почувствуватъ, да я изтълкуватъ и да я поставятъ.

\*

Другата важна причина за днешното състояние на драмата у насъ, а сжщо навредъ по свѣта, е липсата на такива голѣми режисьори, които да разбератъ душата на новото време и да пресъздадатъ едно драматично произведение така, че то да бжде асимилирано безъ остатъкъ отъ зрителитѣ.

Да се разбере идеята на такова произведение и да се изрази съ ония можщи срѣдства, които предлага сцената, но така, че да заплени напълно сърдцата и душиѣта на дадена общность, за да може чрезъ това да преобрази тѣхния душевенъ миръ къмъ по-свѣтли и по-положителни образи отъ живота е голѣмата задача на режисьора.

До колко това може да се осъществи, това зависи отъ общитѣ познания, изтънченитѣ сценични похвати, отъ творческата фантазия и отъ естетическото проникновение, необходимо за всѣки худож. творецъ, който трѣбва да притежава всѣки единъ постановчикъ на една пиеса.

(Следва на стр. 10)